

לב המזעזים

עלון חודשי בענייני הלכה ומנהגים, מתוך סדרת הספרים "לב המזעזים"

גיליון קנ"ג

הלכות והליכות בעניין 'תשעת הימים'

רחיצת פניו וידיו: פניו ורגליו מותר רק בצוננים (משנ"ב תקנא ס"ק צ"ד).

רחיצת רגליו: בט' הימים מותר לרחוץ את רגליו בסבון עם מים צוננים, **והטעם:** דלענין זה כולנו איסטניסים (הגריש"א פסקי תשובות או"ח עמוד מט).

רחיצה לצורך רפואי: לצורך רפואי מותר להתרחץ אף בחמין, ואפילו בשבוע שחל בו, היתר זה כולל גם אדם חלוש שאמר לו הרופא להתרחץ כל יום (משנ"ב תקנא ס"ק פח).

רחיצת קטנים: קטנים שהרגילות לרחצם כל יום יש להקל משום דהיינו רבתייהו [שהרחיצה חשובה להם לצורך גידולם] (שו"ת קנה בשם ח"א לב) ואין צריך להקפיד אבר אבר, ומותר גם בסבון עד גיל בר מצווה (הגר"ק קרא עלי מועד פ"ג ס"ק טז), **ויש אומרים:** שמותר עד שנה לפני הבר מצווה (הגר"ק שם פרק ג הערה טז).

ומיהו באלו שאין מקפידים לרחצם כל יום: יש לחלק בין הגילאים, עד גיל חמש אין איסור לרחצם, ואח"כ דינו כמו גדול שרוחץ לפי הצורך (שיעורי הגר"מ), **ויש אומרים:** שילדים עד גיל חינוך רשאים להתרחץ, מעבר לכך אסור (הגריש"א גלאט מהדורא כא עמוד 146).

צחצוח שיניים: בתשעת הימים מותר לצחצח שיניו אף למי שאינו מקפיד על כך בכל יום, **והטעם:** שלא הוי בגדר רחיצה אלא בגדר רפואה (הגרש"א שלמי מועד פרק צ עמוד תפד).

איסור אכילת בשר

אכילת בשר: מנהג בני אשכנז [וכן נהגו הרבה מבני ספרד] שלא לאכול בשר ואפילו בשר עוף מר"ח (שו"ע תקנא י). **והטעם:** מפני האבלות, לפי שאכילת בשר היא שמחה כדאמרינן שאין שמחה אלא בבשר ויין.

טעם אחר: על פי המשנה בתענית (כו, ב) שבי"ז בתמוז בטל קרבן התמיד (כל בו סימן סב בשם ה"ר אשר, שעה"צ תקנט ט).

אכילת בשר בשבת: שבת שחלה בתשעת הימים, מותר באכילת בשר ויין אף בסעודה שלישית אף אם ממשיכים אותה בלילה מאוחר, **הטעם:** שכיון שמזכיר שבת בברכת

משנכנס אב ממעטים בשמחה ובר ישראל דאית ליה דינא בהדי [נכרי] כותי לישתמיט מיניה דריע מזליה (טוש"ע תקנא א).

איסור רחיצה

איסור רחיצה: מנהג בני ספרד להימנע מרחיצה רק בשבוע שחל בו. ומנהג בני אשכנז: מראש חודש עד עשירי בחצות היום שלא לרחוץ גופם אפילו בצונן (שו"ע תקנא טז, משנ"ב שם ס"ק פח) אף מי שמצטער הרבה, **והטעם:** משום שמה שמצטער אינו סיבה להתיר לפי שתיקנו איסור רחיצה בשביל צער (הגרש"א הליכות שלמה בין המצרים פרק יד יח דבר הלכה כז), וכן דעת החזו"א שאסור אף עם מים קרים אף הרגיל להתרחץ בכל יום (אורחות רבינו ח"ב תשעה באב טו).

והוסיף הגרש"א (שם) דהמצטער הרבה וסבלו רב מחמת החום מסתבר שעל דעת כן לא תקנו כן.

ויש אומרים: שהאיסור הוא רק ברחיצה של תענוג וכל רחיצה שאינה של תענוג אלא של נקיות אין איסור ולכן שרי להתרחץ בימים החמים דאין כוונתו ברחיצה אלא להעביר הזוהמה (שו"ת שלמה חיים ריט, אגרו"מ אהע"ז ח"ד סימן פד).

איסטניס: מי שהוא איסטניס ומזיע הרבה ורגיל לרחוץ כל יום את כל גופו, ובפרט למי שרגיל גם בחורף להתרחץ כל יום יש להקל לרחוץ בתשעת הימים בצונן וללא סבון, ועדיף לרחוץ אבר אבר, [כלומר שלא יעמוד כל גופו תחת המקלחת ויתרחץ אלא ירחוץ כל אבר בנפרד] (הגריש"א לקנות חכמה בין המצרים עמוד 5).

מצטער: מצטער מחמת ריבוי הזעה שאינה יורדת ברחיצה במים בלבד יש להקל לשטוף אף בסבון במקומות המלוכלכים (הגריש"א לקנות כמה בין המצרים עמוד 5).

מקום המלוכלך: מקום המלוכלך בגופו רוחצו אף בחמים (הגריש"א גלאט תשסה עמוד 146).

ריח להעביר הזוהמה: מותר לשים בושם או כל דבר שמעביר הזוהמה, לפי שאינו נחשב כרחיצה (פסקי תשובות ע"פ ביאור הלכה ד"ה סיכה).

לע"נ מע"כ א"מ הרב יצחק צבי בן הרב דוד יהודה פיין זצ"ל. נלב"ע א מנ"א תשס"א.
ולע"נ מר"ח הרב שמואל בן הרב בנימין זאב אונגר זצ"ל. נלב"ע כז תמוז תשמ"ב.

ת.נ.צ.ב.ה.

מורגש: אין לאכול את העוגה, ואם אין טעם היין מורגש מותר לאוכלה, מסופק אם עירב בעוגה רשאי לאוכלה (הגריש"א גלאט מהדורא כא עמוד 145).

סעודת מצווה: בסעודת מצווה כגון ברית, פדיון הבן, או סיום מסכת מותר באכילת בשר ובשתיית יין (שו"ע תקנא ס"ק י' הג"ה).
סיום מסכת: בתנאי שלא מיהר או איחר לימודו מתוך מטרה לערוך סעודה בימים אלו, והטעם: דנקרא שאין השמחה משום סיום המסכת אלא השמחה באכילת בשר ואין זו סעודת של מצווה (שו"ת מנחת יצחק ח"ב ס' כג), ההיתר לסעודת סיום הוא רק למי שרגיל לעשות סעודה בסיימו מסכת.

השתתפות אחרים בסעודה: שרי רק אם היו באים גם בזמן אחר משום רעות (משנ"ב תקנא ס"ק יג ועיין ביאור הלכה בענין סיום).

איסור כיבוס

איסור כיבוס: שבוע שחל בו תשעה באב, אסורים לספר ולכבס, אפילו אינו רוצה ללובשו עתה אלא להניחו לאחר ט' באב, ואפילו אין לו אלא חלוק אחד, אסור וכו' וברמ"א כתב ואנו נוהגין להחמיר בכל זה מתחילת ראש חודש עד אחר התענית, אם לא לצורך מצווה וכו' (שו"ע תקנא ס"ק ג).

אופנים שהכיבוס מותר: אם אין לו כתונת לכבוד שבת מותר לכבס, אך עדיף על ידי גוי, ואם אין לו אלא חלוק אחד מותר לכבס עד שבוע שחל בו תשעה באב (משנ"ב תקנא ס"ק לב).

חולה: מותר לכבס לצורך חולה כפי הצורך כגון מי שיש לו פריחה בעור וכדו' וכן בבתי חולים ובבתי אבות לזקנים מותר לכבס כפי הצורך, והטעם: דאין כוונתם לתענוג אלא לצרכי בריאות החולה (הגרש"א הליכות שלמה פרק יד הלכה יג דבר הלכה שם יט), וכן מותר לצורך מצווה (משנ"ב תקנא ס"ק י"א).

כיבוס לקטנים: כתב הרמ"א (תקנא יד) "שנהגו להקל בכיבוס בגדי קטנים", והכוונה לקטנים: הגר"ח"ק בשם חזו"א (קרא אלי מועד ס"ד הערת הגר"ח אות יז) כתב שיש להחמיר בקטנים אפילו בני שנה כיון שאפשר להלביש את הבגד מלוכלך, יש אומרים: עד גיל שלוש ארבעה שדרכם ללכלך (לבוש תקנא).
יש אומרים: עד גיל 5 (הגר"ח"ק קרא עלי מועד פ"ד הערה ד), יש אומרים: דבזמנינו יש להקל אף בגיל שמונה (הגריש"א הלכות ומנהגים בין המצרים עמוד מח), והיינו גם לילדים בגיל קצת יותר גדול, שכבר אינם מתלכלכים בצואה וכדו' רק בחול וכדו' ואי אפשר להכין להם בגדים לכל תשעת הימים, יש להקל לכבס להם, אך בשבוע שחל בו תשעה באב ראוי להחמיר (הגרש"א לקנות חכמה בין המצרים עמוד 6), ואם נגמר להם הבגדים ואין מה להלבישם מותר גם בשבוע שחל בו תשעה באב.

בדיניו: לא יכבס אלא מה שהוא צריך לתשעת הימים, ואינו צריך לצמצם בזה, ואפילו אם יש לו ספק שמא יצטרך להם מותר לכבס (הגריש"א שערי נחמה בין המצרים עמוד מד).

צורת הכביסה: במשנ"ב (תקנא ס"ק פג) כתב "ומ"מ לא יכבסו הרבה יחד ויכבסו בצנעא" והיום שמכבסים במכונת כביסה אפשר לכבס הרבה יחד (הגריש"א שערי נחמה בין המצרים עמוד מד).

המזון בעבורו עדיין שבת היא והוא הדין בשבת חזון (משנ"ב תקנא ס"ק נו).

תבשיל שהתבשל עם בשר: נהגו לאסור (משנ"ב תקנא ס"ק סג), אך לבשל בסיר בשרי נקי פשוט שמותר.

נפלה חתיכת בשר לתבשיל: אם יש שישים כנגדו בתבשיל מותר ואם אין שישים כנגד הבשר התבשיל אסור (משנ"ב תקנא ס"ק סג).

חולה בבשר ויין: חולה הזקוק לאכילת בשר או שתית יין מותר באכילת בשר, והוא הדין בילד הזקוק לכך מבחינת בריאותית (משנ"ב תקנא ס"ק סא, הגריש"א גלאט מהדורא כ"א עמוד 145).

עדיפות בשר או עוף: במצב שבו זקוק אדם לאכול בשר עדיף שיאכל בשר עוף מאשר בשר בהמה וכל שכן שעדיף בתפוחי אדמה שהתבשלו עם בשר (עיין משנ"ב סימן תקנא ס"ק סד, אור לציון ח"ג פרק כו תשובה ו' ע"פ מג"א לקמן). **הטעם שמקילים בבשר עוף:** כיון שאין מקריבים מהם קרבנות וגם אין שמחה אלא בבשר בהמה (מג"א תקנא ס"ק כח, שעה"צ שם ס"ק טט).

קטנים בבשר ויין: קטנים אסורים בבשר ויין תחילת האיסור גיל חינוך (משנ"ב תקנא ס"ק ע, הגריש"א גלאט מהדורא כא עמוד 145).

אכילת בשר לקטנים בער"ש: אם דרכו ליתן לקטנים סעודת שבת בער"ש כשעה או שעתיים לפני השקיעה מותר ליתן להם בשר אף בתשעת הימים, והטעם: לפי שנוהגים כן בכל שבת מותר שהרי האיסור ליתן לקטנים הוא משום חינוך, וכיון שבסעודת שבת מותר לאכול בשר וזה אצלם סעודת השבת אין לחנכם שלא יאכלו, אלא אדרבה שיאכלו סעודת שבת (אגר"מ ח-א"ח ח"ד סימן כא ס"ק ד, ומקור השמעתא סימן תקנב ס"ק ב).

אבל ליתן לקטנים בשר בער"ש אפילו אחר חצות אין להתיר, והטעם: לפי שאין שום טעם להתיר באכילת בשר בערב שבת לאחר חצות וקטנים אסורים כגדולים. (שם).

שכח ובירך על בשר או יין: שכח שימים אלו אסורים באכילת בשר ושתית יין ובירך, יטעם, והטעם: כדי שלא תהיה ברכתו לבטלה, ואינו נחשב עובר על מנהג: דבכל שהוא לא משום שמחה איכא ולא משום אבילות (פאת השדה מע' בין המצרים ס' א אות ד, שו"ת שבט הלוי ח"ט ס' קלא).

איסור שתית יין

שתית יין: "נוהגים שלא לשתות יין מר"ח" (שו"ע תקנא ס"ק י'), והטעם: מפני האבלות ולפי ששתית יין היא שמחה כדאמרינן שאין שמחה אלא בבשר ויין. **טעם אחר:** לפי שבטל ניסוח היין (כל בו הלכות תשעה באב סימן סב בשם ה"ר א לבוש תקנא ט).

מיץ ענבים: איסור שתית יין כולל מיץ ענבים (תקנא ס"ק סו, הגרש"א הליכות שלמה דבר הלכה פרק יד יג).

לערבב יין בעוגה: אין לערבב יין בקמח המיועד לאפית עוגה, והטעם: שמא ישכח ויבוא לשתות ממנו, עירב: אם טעם היין

תנאים: מן הראוי לדחות מסיבת תנאים בתשעת הימים לאחרי ת"ב אבל השידוך [ווארט] מותר, **והטעם:** שמא יקדימונו אחר, וכן הכיבוד שמחלקים בו מותר (הגריש"א לקנות חכמה בין המצרים עמ' 5).

הכנת הבגדים

הכנת בגדים: מאחר ותשעת הימים הם ימים חמים וקשה להימנע מלהחליף בגדים כל תשעת הימים, לכן נוהגים להכין את הבגדים לפני ראש חודש, כדי שלא יהיו בכלל מכובסים ויוכל להחליפם בט' הימים.

דרך הכנתם: ילבש כל בגד לפני תשעה באב עד שיראה שהוא קצת משומש וזמנו כמחצית השעה (הגריש"א פסקי הלכות עמוד מה).

שכח להכין: יכול להניח על הרצפה וידרוך עליו מעט או יניח ע"ג קרקע שאינה מרוצפת (כרם שלמה יור"ד ס' שפט).

לבישת בגדים בשבת לצורך חול: בשבת אין להכין בגד לצורך לבישה בחול, משום איסור "מכין משבת לחול". אך בשבת בבוקר כשלושב את בגדיו יכול ללבוש בגדים אחרים מכובסים, ושוב אחר מנוחת הצהריים יכול שוב להחליף בגדים ולבשם עד מוצ"ש כדי שיהיה לו מלאי מספיק של בגדים שאינם מכובסים (ובאופן זה לא ניכר שזה הכנה לצורך חול). ולא שייך בזה איסור מכין כיון שנהנה מזה בשעת לבישתו.

ויש להיזהר מלומר שעושה כן בעבור הכנה דכה"ג אסור מצד מכין והוי זלזול בכבוד השבת (הגריש"א ברכת משה או"ח עמוד קכ).

קניית דברים חדשים

אין לקנות דברים חדשים גם אם הם מיועדים לשימוש אחר ת"ב (משנ"ב תקנא ס"ק מט), איסור זה כולל גם נעלים ובגדים שאינם חשובים, כמו כן אין לקנות חפצים בעלי חשיבות מסוימת (תקנא וז).

כאשר ישנו חשש סביר שהמחיר יעלה או בהזדמנות חד פעמית לקנות בזול, מותר (משנ"ב תקנא ס"ק יא).

קניית בגדים: ימים אלו אסורים בקניית בגדים, אמנם דבר שצריך לבריאות מותר (כגון עדשות של משקפים ולא המסגרת).

קניית בגדים לקטנים: אף לקטנים אסור לקנות בגדים בתשעת הימים (הגריש"א פסקי הלכות עמוד מה).

חידוש נעלים בתשעת הימים: מותר לקנות וללבוש מנעלים אפילו בת"ב כשאין לו מה ללבוש, **והטעם:** משום שקשה לילך יחף ובפוזמקאות בלבד (אגרו"מ חאו"ח ג סימן פ, הגריש"א לקנות חכמה בין המצרים עמוד 7).

קניית תפילין: מותר לקנות תפילין בתשעת הימים, **הטעם:** מכיון שלא אסרו אלא משא ומתן ואפילו אינו של שמחה, אבל מה שקונה למצווה מותר (אגרות משה חאו"ח ח"ג סימן פ).

ציפורניים: מותר לקצוץ ציפורניים בתשעת הימים, ויש אוסרים

תלית הכביסה: מותר לתלות הכביסה בפרהסיא כאשר ניכר שהם בגדי קטנים (הגריש"א גלאט תשסה עמוד 147, הגרנ"ק קרא עלי מועד פד הערה ב 147). **ובדברים שאין ניכר שהם של קטנים** כגון מגבות אין לתלות בחוץ (הגרנ"ק קרא אלי מועד פ"ד הערה ד). **העברת כתם מבגד נקי:** יש אוסרים (אורחות רבינו ח"ב עמוד קלב, וכן מובא בשו"ת אור לציון ח"ג פרק כז תשובה כח).

ויש מתירים, והטעם: משום דאין התעסקות בניקוי כתם מביאה לידי הסח הדעת מהאבלות (הגרשז"א הליכות שלמה פרק יד, טו).

לכבס ולהניח לאחר תשעה באב: אסור לכבס בגדים מר"ח אב עד י' אב ואפילו אינו רוצה ללבוש את הבגדים המכובסים עד אחרי תשעה באב, **הטעם:** דנראה כמסיח דעתו מן האבלות (משנ"ב תקנא ס"ק כא), ואין הבדל בין כיבוס ביד לכיבוס במכונה.

כיבוס על ידי אחר או גוי: אסור לתת לכבס למי שנוהג לכבס עד שבוע שחל בו תשעה באב, ואף ליתן לנכרי אסור, איסור זה כולל גם את בגדי הזיעה הסמוכים לגוף (שו"ע תקנא ס"ק ג בהג"ה), **והטעם שמחמירים בזה אע"פ שאמירה לאינו יהודי שרי בשאר איסורין דרבנן,** משום חומרא דת"ב (שערי תשובה סימן תקנא ס"ק יז).

בגדים האסורים בלבישה

אסור ללבוש בימים אלו בגדים מכובסים (משנ"ב תקנא ס"ק כה), חמורים מהם בגדי שבת, חמורים מהם בגדים מגוהצים, וכל שכן שלא ילבש בגדים חדשים (משנ"ב תקנא ס"ק ג).

בגד הסמוך לגופו: בגד סמוך לגופו כגון גופיות שמחליפים מידי יום מחמת הזיעה וכן מגבות מותר להשתמש במכובסים (שו"ת שלמה חיים ח"ד ס' יד), **ויש שנהגו להכין גם בגדים אלו** קודם תשעת הימים.

בגדי זיעה: בגדי זיעה שלושם על בשרו וכן גרביים אם מניעת החלפתם גורמת קושי מותר להחליפם (הגרשז"א הליכות שלמה פרק יד ס"ק יב).

לבישת בגדי שבת

חתן וכלה: אע"פ שלבישת בגדי שבת נאסרת, התירו לחתן וכלה ללבוש בגדי שבת באירוסין שלהם.

בר מצווה: מותר להורי הילד ללבוש בגדי שבת לכבוד הבר מצווה (הגרשז"א הליכות שלמה פרק יד ס"ט).

לצורך ברית: לצורך ברית התירו בגדי שבת אולם רק להורים ולמוהל לסנדק ולא לקוואטר [ויש שהתירו גם לקוואטר] (שו"ע תקנא יא, משנ"ב שם ס"ק ג, ד, הגריש"א גלאט תשס"ה עמוד 147).

פגישות: לכתחילה יש להימנע ללכת לפגישות עם בגדי שבת ובמקום הצורך [שאיין בגדי יום חול יפים] יש להתיר ללבוש בגדי שבת ובגדים מכובסים (הגרשז"א הליכות שלמה דבר הלכה פרק יד טו, הגריש"א אשרי האיש פרק סט נ).

בשבוע שחל בו, ולכבוד שבת יש להקל (משנ"ב תקנא ס"ק כ).
קניית טלית גדול: אין לקנות טלית גדול בימים אלו ואע"פ שהיו לדבר מצווה כיון שצריך לברך עליו שהחיינו, **טלית קטן:** טלית קטן שאין מברכים עליו שהחיינו מותר (אגרות משה חאו"ח ג סימן פ).

קניית ספרי לימוד: קניית ספרי לימוד מותרת, והטעם דאין בזה שמחה כ"כ ונחשב כצורך מצווה (הגרשז"א הליכות שלמה אורחות הלכה פרק יד הערה 26, הגריש"א גלאט תשס"ה עמוד 148). והוסף הגר"ח"ק (בספר קרא עלי מועד פרק ד יג בהערות) דווקא אם צריך בהם בתשעה הימים.

תפירה: אסור לתפור בימים אלו בגדים חדשים (שו"ע תקנא ו ז).
תיקון בגד: מה שכתב הרמ"א (בסימן תקנא ט) שתיקון בגד אסור היינו עשיתו מחדש והתקנתו מחדש, אבל תיקון בגד ישן או תפירה קרע, טלאי, כפתור, וכיו"ב אינו בכלל האיסור ומותר, וכן מותר להטיל ציצית בבגד (הגרשז"א הליכות שלמה יד, טז ד"ה ה).

סירוק פאה נוכרית: עם חומרים אסור, והטעם: דהוי ככיבוס ושטיפה, **בלי חומרים** מותר שאין זה בכלל גיהוץ (הגריש"א גלאט תשנ"ט).

צחצוח נעלים: אף שאין איסור לצחצוח נעלים בימים אלו, מכל מקום אם אינו רגיל לצחצוח נעליו באמצע השבוע יש להימנע מלצחצוח בט' הימים, ובער"ש מותר (הגרשז"א הליכות שלמה בין המצרים יד יז, הגריש"א גלאט תשנ"ט עמוד 147).

הברשת כובע: הברשת כובע מאבק מותר (הגריש"א לקנות חכמה הבין המצרים עמוד 6).

רחיצת רצפה: נוהגים שלא לשטוף הרצפות אלא אם כן מלוכלך ביותר ולכבוד שבת מותר, וגם ששטף לכבוד שבת יש נהגו שלא לערב חמרי ניקוי כרגיל אלא במים בלבד (הגרשז"א הליכות שלמה פרק יד - כא דבר הלכה שם ל).

ומיהו הגריש"א כתב שטיפת הרצפות מותרת אך מי שאינו נוהג לשטוף כל שבוע ראוי להחמיר ולצורך שבת מותר (לקנות חכמה בין המצרים עמוד 11).

נתינת מתנה: אין לתת מתנות בתשעת הימים וכן אין לשלוח פרחים, **הטעם:** לפי שגורם שמחה ומשכנס אב ממעטים בשמחה ואין לגרום שמחה לחבריו (מועדי ישורון פרק ז הערה 162).

חודש "מנחם אב"

חודש אב נקרא "מנחם אב" (ערוה"ש יור"ד קכו ס"ק טז).
הטעם: לפי שבחודש זה אנו זקוקים לנחמה בבנין בית המקדש שנחרב בחודש הזה (ערוה"ש שם).

טעם אחר: שכביכול הקב"ה מנחם את עצמו כמו אב שמנחם עצמו (טעמי המנהגים תרלג בשם דברי המוצנע).

טעם אחר: לפי שהפרקים שבמגילת איכה הם לפי סדר א' ב' ומבקשים מהקב"ה שינחם את אב, כלומר שינחמו מהנאמר במגילת איכה הערוכה בסדר א' ב' (כנסת יחזקאל).

טעם אחר: ששמו של המשיח נקרא מנחם כמבואר בסנהדרין (צח, ב) ומתפללים שיבוא בחודש זה (חת"ס).

טעם אחר: מכיון שבתשעה באב נולד המשיח ששמו כמבואר בסנהדרין (צח, ב) מנחם (חת"ס).

טעם אחר: לפי שהוא עתיד להיות אב לכל החדשים מאחר שנעשו בו רעות מוכח שיהיו בו טובות מרובות יותר מכל החדשים על דרך שנאמר (תהילים צ, טו) "שמחני כימות עניתינו" (בן איש חי פרשת דברים עיין שם עוד טעמים).

"משנכנס אב ממעטים בשמחה (תענית כו, ב טושו"ע תקנא א) וממעטים במשא ומתן".

מהו ממעטים בשמחה כתב המג"א (שם א) שאין שמחים כלל והוא לשון התוס' במגילה (הב ד"ה ממעטים) שאין ששים כלל.

ביאור אחר: ממעטים בשמחה הכוונה היא שלא יעסקו כלל בעניני שמחה (ערוה"ש שם א).

עד מתי ממעטים בשמחה

יש אומרים: שיש למעט בשמחה מר"ח עד י' באב וי' בכלל (כה"ח שם א).

בשכר הזהיר וממעט בשמחה: כתב ביפה ללב (הובא בכה"ח שם) שמי שניזהר לא לשמוח באותן הימים עשרה ימים זוכה לעשרה דברים שעתידי הקב"ה לחדש לעתיד לבוא המנויים במדרש פרשת בא (פרשה טו).

"מי שיש לו דין עם עכו"ם שידחה לאחר ת"כ" (שו"ע שם)

הטעם: לפי שהמזל רע לישראל ומגלגלין חובה ליום החייב (תוס' תענית כט, ב).

עד מתי ישתמט מהדין עם נכרי, יש אומרים: עד לאחר תשעה באב (כך משמע מלישנא דגמרא וכן עפ"י הזוהר פרשת יתרו), **ויש אומרים:** כל החודש (מג"א על פי רבינו ירוחם תקנא, מחצית השקל ומקור חיים תקנא, משנ"ב שם ס"ק ב).

הטעם שאבל מותר בבשר ויין ואסור בלימוד התורה ואנו בתשעת הימים שאנו כאבלים מותרים בלימוד התורה ואסורים בבשר ויין לפי שבאבל הצער המורגש מאליו ולכן תלמוד תורה אסור שחוששים שעל ידי הלימוד והשמחה ישכח את הצער, משא"כ ט' הימים שהיא אבילות ישנה וצריך להזכיר את הצער על ידי איסור אכילת בשר ויין, אבל תלמוד תורה לא אסרו אלא אדרבה עסק התורה היא חיינו ואורך ימינו בקושי גלות ובזכותו נזכה לגאולה השלימה בב"א (הגרשז"א הליכות שלמה אורחות הלכה פרק יד הלכה 27).

אין לסמוך הלכה למעשה, אלא בדברים הידועים.